

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב-2012*

1. תיקון סעיף 1 .1 בפקודת מס הכנסה¹ (להלן – הפקודה), בסעיף 1, בהגדרה "קופת גמל", "קופת גמל לתגמולים", "קופת גמל לפיצויים", "קופת גמל לקצבה", "קרן השתלמות" ו"קופת ביטוח", אחרי "קופת גמל לקצבה" יבוא "קופת גמל לא משלמת לקצבה" ובמקום "ו"קופת ביטוח" יבוא "קרן ותיקה", "קופת ביטוח" ו"תכנית ביטוח".
2. תיקון סעיף 3 .2 בסעיף 3(ה4) לפקודה, בסופו יבוא:
- "(3) ריבית ורווחים אחרים שמשך יחיד מקופת גמל לא משלמת לקצבה והנובעים מכספים שהועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף 23(א2) או (ב2) לחוק הפיקוח על קופות גמל, יראו אותם כהכנסה מריבית, ואולם רווחים שקיבל כאמור בסכום הפרשי הצמדה שחושבו על הכספים כאמור יראו אותם כהכנסה מהפרשי הצמדה; משך יחיד חלק מהכספים כאמור, יראו אותם כאילו נמשכו על חשבון קרן, ריבית והפרשי הצמדה, באופן יחסי".
3. תיקון סעיף 8 .3 בסעיף 8(ג) לפקודה, בפסקה (1), אחרי "הפרשי שכר" יבוא "או הפרשי קצבה" ובסופה יבוא "לעניין זה, "קצבה" – קצבה המשתלמת מכוח הסדר פנסיה תקציבית כהגדרתו בסעיף 9(16), וכן קצבה כאמור בפסקאות (2) עד (3א) להגדרה "הכנסה מיגיעה אישית" שבסעיף 1".
4. תיקון סעיף 9 .4 בסעיף 9 לפקודה –
- (1) במקום פסקה (16) יבוא:
- "קצבאות שאירים (16) (א) קצבת שאירים הנובעת מתשלומים פטורים.
- (ב) קצבת שאירים שאינה נובעת מתשלומים פטורים, המשתלמת מקופת גמל לקצבה או בהתאם לתכנית ביטוח, או המשתלמת מכוח הסדר פנסיה תקציבית, והכל בסכום שאינו עולה על תקרת הקצבה המזכה;
- לעניין פסקה זו –
- "הסדר פנסיה תקציבית" – הסדר לפי דין או הסכם לרבות הסכם קיבוצי, שלפיו תשולם קצבה מדי חודש בחודשו באופן רציף, מקופת המעביד, לעובד שפרש מעבודתו, במשך כל ימי חייו, ולאחר מותו – לשאירו;
- "קצבת שאירים" – קצבה המשולמת עקב פטירתו של אדם, לאחר מאלה:
- (1) בן זוגו של הנפטר בעת הפטירה, לרבות מי שהיה הידוע בציבור כבן זוגו של הנפטר;
- (2) ילדו של הנפטר, לרבות ילדו המאומץ, וכן ילדו של בן זוגו של הנפטר, ובלבד שטרם מלאו לו 21 שנים או שאין לו כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד;
- (3) הורה של הנפטר שכל פרנסתו על הנפטר ערב פטירתו, ואין לו כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד;

* התקבל בכנסת ביום י' באייר התשע"ב (2 במאי 2012); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה – 661, מיום ד' באדר התשע"ב (27 בפברואר 2012), עמ' 382.
1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשע"ב, עמ' 202.

"תקרת הקצבה המזכה" ו"תשלומים פטורים" – כהגדרתם
בסעיף 9א;";

(2) בפסקה (13), הסיפה החל במילים "הוראות פסקה זו" – תימחק.

תיקון סעיף 9א

5. בסעיף 9א לפקודה –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) בהגדרה "קצבה", בסופה יבוא "והכל למעט קצבת שאירים כהגדרתה בסעיף
9(16)";

(ב) במקום ההגדרה "קצבה מוכרת" יבוא:

"קצבה מוכרת" – חלק מקצבה המשולמת על ידי קופת גמל לקצבה
שאינה קרן ותיקה, הנובע מתשלומים פטורים;

"תשלומים פטורים" – כל אחד מאלה:

(1) סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה –

(א) על ידי מעבידיו של עובד, בעבור העובד, על חשבון
מרכיב תגמולי המעביד, העולים על השיעור להפקדה
כשהוא מוכפל במשכורתו של העובד או בסכום התקרה,
לפי הנמוך;

(ב) על ידי העובד על חשבון מרכיב תגמולי העובד, העולים
על השיעור המרבי להפקדה של מרכיב תגמולי העובד לפי
סעיף 22 לחוק הפיקוח על קופות גמל, כשהוא מוכפל במשכורתו
של העובד או בשכר הממוצע במשך לחודש, לפי הנמוך;

בפסקה זו –

"השכר הממוצע במשק", "השיעור להפקדה", "משכורת"
ו"סכום התקרה" – כהגדרתם בסעיף 3(ה3);

"מרכיב תגמולי העובד", ו"מרכיב תגמולי המעביד" –
כמשמעותם לפי סעיף 21 לחוק הפיקוח על קופות גמל;

(2) כספים שהועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף 23(א2) או (ב2)
לחוק הפיקוח על קופות הגמל;

(3) סכומים ששילם יחיד בעד עצמו לקופת גמל לקצבה, בלא
תשלום מקביל מטעם מעביד, ושהיחיד אינו זכאי בשלהם לזיכוי
לפי סעיף 45א או לניכוי לפי סעיף 47;";

(ג) במקום ההגדרה "קצבה מזכה" יבוא:

"קצבה מזכה" – סך כל הקצבאות שמקבל אדם, למעט קצבה מוכרת;

"תקרת הקצבה המזכה" – 8,190 שקלים חדשים;

"גיל הזכאות" – גיל הפרישה או הגיל שבו החל יחיד לקבל קצבה מזכה,
כולה או חלקה, לפי המאוחר;";

(ד) אחרי ההגדרה "גיל פרישה" יבוא:

"מכפיל ההמרה להון" – 180 או מכפיל אחר שקבע שר האוצר בצו,
באישור ועדת העבודה והבריאות של הכנסת;";

(ה) ההגדרה "מענק פטור" – תימחק;

(2) במקום סעיפים קטנים (ב) עד (ג) יבוא:

"(ב) קצבה מזכה שמקבל יחיד שהגיע לגיל פרישה, תהיה פטורה ממס עד לסכום שלא יעלה על 67% מתקרת הקצבה המזכה.

(1ב) הקצבה המוכרת שמקבל אחד מאלה פטורה ממס:

(1) יחיד שמלאו לו 60 שנים;

(2) יחיד שפרש פרישה מוקדמת כאמור בפסקה (2) להגדרה "גיל פרישה" שבסעיף קטן (א).

(ג) (1) בסעיף קטן זה –

"יתרת ההון הפטורה" – הסכום המתקבל מהפחתת הסכום האמור בפסקת משנה (ב) מהסכום האמור בפסקת משנה (א) –

(א) סכום השווה ל-67% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל ההמרה להון;

(ב) המענקים הפטורים כשהם צמודים למדד מהיום שבו התקבלו עד יום 1 בינואר בשנה שבה חל גיל הזכאות, ומוכפלים במקדם; לעניין זה, "מקדם" – סכום השווה ל-35% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל ההמרה להון ומחולק בסכום המתקבל מהכפלת הסכום הפטור המרבי לכל שנת עבודה כאמור בסעיף 9(א7)(א)(2) ב-32;

"מענקים פטורים" – סכום המענקים הפטורים לפי סעיף 9(א7)(א) שקיבל יחיד בעד שנות עבודתו שקדמו לגיל הזכאות, ולא יותר מ-32 שנות עבודה, ולמעט אלה:

(א) מענקים שקיבל יחיד שחלה עליו פסקה (2) להגדרה "גיל פרישה" שבסעיף קטן (א);

(ב) מענק נוסף לקצבה ששולם –

(1) לפי סעיף 15 לחוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985²;

(2) לשוטר או לסוהר לפי סעיף 22 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970³, בכפוף לסעיף 77 לחוק האמור;

(3) לעובד שירותי הביטחון, לפי סעיף 63 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970.

(2) על אף הוראות סעיף קטן (ב), נישום הזכאי לפטור ממס לפי הסעיף הקטן האמור, שקיבל גם מענקים פטורים, לא יעלה סכום הפטור לגביו, לפי אותו סעיף קטן, על יתרת ההון הפטורה כשהיא מעודכנת לפי הוראות פסקה (3), ומחולקת במכפיל ההמרה להון.

(3) ב-1 בינואר של כל שנת מס, החל ב-1 בינואר של השנה שבה חל גיל הזכאות, תתואם יתרת ההון הפטורה בהתאם להוראות סעיף 120ב.;

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 142.

³ ס"ח התש"ל, עמ' 65.

(3) סעיף קטן (ד) – בטל;

(4) במקום סעיף קטן (ה) יבוא:

”(ה) (1) סכום שקיבל יחיד עקב היוון קצבאות – פטור ממס עד לסכום כולל שלא יעלה על 67% ממכפלת תקרת הקצבה המזכה במכפיל ההמרה להון, ואם קיבל היחיד מענקים פטורים כאמור בסעיף קטן (ג) – עד ליתרת ההון הפטורה כהגדרתה בסעיף הקטן האמור, ובלבד שהיחיד הגיש לפקיד השומה בקשה לקבלת פטור על סכום מהוון לפי פסקה זו, בטופס שקבע המנהל, לא יאוחר מתום 90 ימים מהיום שבו ניתן לו לראשונה פטור ממס בשל קצבה מזכה לפי סעיף זה.

(2) ניתן פטור ממס לפי פסקה (1), יופחת סכום הפטור לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) בסכום השווה לסכום הפטור לפי פסקה (1) כשהוא מחולק במכפיל ההמרה להון.

(3) על אף הוראות סעיף 121, על סכום שהתקבל עקב היוון קצבה מוכרת, אשר אינו פטור ממס לפי פסקה (1), יוטל מס רק בשל מרכיב הרווח היחסי, בשיעור של 15%; לעניין זה –

”מרכיב הרווח היחסי” – הסכום המתקבל מחלוקת הסכום האמור בפסקת משנה (א) בסכום האמור בפסקת משנה (ב) –

(א) הסכום שהתקבל עקב היוון קצבה מוכרת, כשהוא מוכפל בהפרש החיובי שבין היתרה הצבורה לבין התשלומים הפטורים;
(ב) היתרה הצבורה;

”היתרה הצבורה” – הכספים שנצברו לזכותו של יחיד בחשבוננו בקופת גמל לקצבה שאינה קרן ותיקה, עד למועד חישוב רווחי הקופה שקדם לגיל הזכאות של היחיד, והנובעים מתשלומים פטורים.

(1) (1) יחיד שנפטר לאחר שמלאו לו 75 שנים וטרם החל לקבל קצבה מוכרת, יראו אותו כמי שהיוון את הקצבה המוכרת ערב פטירתו ויחולו על היוון כאמור הוראות סעיף קטן (ה).

(2) על אף האמור בפסקה (1), תשלומים פטורים שהיו בקופת הגמל של היחיד בעת שנפטר (בפסקה זו – תשלומים פטורים בעת הפטירה) וכן ריבית ורווחים הנובעים מהם, שהועברו לקופת גמל משלמת לקצבה של מוטב כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות גמל (בסעיף קטן זה – מוטב) לשם משיכתם כקצבה מוכרת, יהיו פטורים ממס אם נמשכו כקצבה, ואולם אם ביקש המוטב להוונם יחולו על ההיוון הוראות סעיף קטן (ה) ויראו לעניין זה כתשלומים פטורים רק את התשלומים הפטורים בעת הפטירה.

(3) יחיד שנפטר לאחר שהתחיל לקבל קצבה מוכרת מקופת גמל לקצבה והובטח לו מספר מזערי של תשלומי קצבה שישולם לו, ולאחר פטירתו – למוטביו, יראו ביתרת התשלומים המשולמים למוטביו כקצבה או כקצבת שאירים, לפי העניין, ואולם אם ביקש המוטב להוון את יתרת התשלומים יחולו על ההיוון הוראות סעיף קטן (ה)(3).

(ז) לגבי שנות המס 2012 עד 2024 יקראו סעיף זה כך:

(1) לגבי שנות המס 2012 עד 2015 – בכל מקום, במקום “67%” יקראו “43.5%”;

- (2) לגבי שנות המס 2016 עד 2019 – בכל מקום, במקום "67%" יקראו "49%";
- (3) לגבי שנות המס 2020 עד 2024 – בכל מקום, במקום "67%" יקראו "52%".
6. תיקון סעיף 9ב בסעיף 9ב לפקודה, המילים "או שמקבלים שאירים" – יימחקו, ואחרי "כמשמעותה בסעיף 9א(א)" יבוא "או שמקבלים שאירים ואשר אינה פטורה לפי סעיף 9(16)".
7. תיקון סעיף 32 בסעיף 32(9)א לפקודה –
- (1) במקום פסקת משנה (2) המסתיימת במילים "ממשכורתו הקובעת של החבר" יבוא:
- "(2) תשלומים לקופת גמל לקצבה, בעד מרכיב הפיצויים כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות גמל, ששילמה חברה כאמור בפסקת משנה (1) בשל חבר, בסכום העולה על 11,950 שקלים חדשים, ותשלומים לקרן השתלמות בסכום העולה על 4.5% ממשכורתו הקובעת של החבר;
- (3) קצבה ששילמה חברה כאמור בפסקת משנה (1) למי שהיה עובד בחברה ובעל שליטה בה או לקרובו, העולה על משכורתו הממוצעת בתקופת עבודתו ומוכפלת ב-1.5% בשל כל שנת עבודה; בפסקה זו, "משכורת ממוצעת" – סך כל הכנסתו של העובד מעבודה כאמור בסעיף 2(2) במהלך כל שנות עבודתו בחברה, כשהוא מחולק בשנות עבודתו בחברה:"
- (2) בסיפה, במקום "לפי הנסיבות; לעניין זה" יבוא "לפי הנסיבות; לעניין פסקה זו".
8. תיקון סעיף 87 בסעיף 87 לפקודה –
- (1) סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) – בטלים;
- (2) בסופו יבוא:
- "(ד) תקנות לפי סעיף קטן (א) לא יחולו על כספים שסכום המס החל עליהם לפי הוראות פקודה זו גבוה מסכום המס שיחול עליהם בשל החלת התקנות כאמור, ויחולו לגביהם הוראות פקודה זו".
9. תיקון סעיף 120א בסעיף 120א לפקודה, בהגדרה "הנחות סוציאליות", במקום "קצבה מזכה כמשמעותה בסעיף 9א(א), הסכום הפטור על פי סעיף 9א(ב) והסכום הנקוב בסעיף 9א(ג)" יבוא "תקרת הקצבה המזכה כהגדרתה בסעיף 9א(א)".
10. תיקון סעיף 125ג(ה) בסעיף 125ג(ה), בסופו יבוא "ואולם הוראות סעיף זה יחולו על ריבית ורווחים אחרים שרואים אותם כהכנסה מריבית לפי הוראות סעיף 3(ה4)3".
11. תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005 (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל), בסעיף 23 –
- (1) בסעיף קטן (א) –
- (א) ברישה, אחרי "לקופת גמל אחרת" יבוא "מחשבון אחד בקופת גמל לחשבון אחר";
- (ב) בפסקה (1) –
- (1) בפסקת משנה (א1), אחרי "תיעשה רק" יבוא "ממרכיב הפיצויים או";
- (2) בפסקת משנה (ב), אחרי "ממרכיב הפיצויים" יבוא "על משיכה של כספים מחשבון חדש כאמור בפסקאות (א2) או (ב2)";

⁴ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשע"א, עמ' 1135.

(ג) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) העברה של כספים ממרכיב הפיצויים בקופת גמל לא משלמת לקצבה או מקופת גמל אישית לפיצויים, לחשבון חדש בקופת גמל לא משלמת לקצבה על שמו של העמית, שלא יהיה ניתן להפקיד אליו תשלומי כספים נוספים, וזאת לאחר שנוכה מהסכום האמור מס בהתאם להוראות סעיף 164 לפקודת מס הכנסה לגבי החלק שאינו פטור לפי סעיף 9(א7) לפקודה האמורה; כספים שהועברו לחשבון חדש כאמור לא יראו אותם כחלק ממרכיב הפיצויים לענין סעיף זה;

(ב2) העברה של כספים המגיעים למוטב מקופת גמל לא משלמת לקצבה, מקופת גמל לתגמולים או מקופת גמל אישית לפיצויים, לחשבון חדש בקופת גמל לא משלמת לקצבה על שמו של המוטב, שלא יהיה ניתן להפקיד אליו תשלומי כספים נוספים";

(2) לפני סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ב2) לענין דיני המס בלבד, יראו כספים המגיעים למוטב מקופת גמל לא משלמת לקצבה, מקופת גמל לתגמולים או מקופת גמל אישית לפיצויים, שלא נמשכו בידי המוטב ולא הועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף קטן (א)(ב2), בתוך שלושה חודשים מיום פטירתו של העמית, ככספים שהועברו לחשבון חדש כאמור באותו סעיף קטן בתום התקופה האמורה";

(3) בסעיף קטן (ה), אחרי ההגדרה "חוק הביטוח הלאומי" יבוא:

"מרכיב התגמולים" – המרכיבים בחשבון קופת גמל לקצבה של תשלומים שאינם מרכיב הפיצויים";

12. (א) בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד), תחילתו של חוק זה ביום ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012) (בסעיף זה – יום התחילה), והוא יחול על קצבה המשתלמת בעד תקופה שתחילתה ביום האמור ואילך.

(ב) תחילתו של סעיף 8(ג)(1) לפקודה, כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה, ביום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011), והוא יחול על הפרשי קצבה המשתלמים ביום האמור ואילך.

(ג) תחילתו של סעיף 9א(ו) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, ביום י"ט בטבת התשע"ג (1 בינואר 2013) והוא יחול לגבי יחיד שנפטר ביום האמור ואילך.

(ד) תחילתו של סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 11 לחוק זה, ביום פרסומו של חוק זה, ואולם תחילתו של סעיף קטן (א)(1)(א) לסעיף האמור, כנוסחו בסעיף 11(ב)(1) לחוק זה, ביום י"א בכסלו התשע"א (18 בנובמבר 2010); הוראות סעיף 23 האמור יחולו גם על אלה:

(1) העברה של כספים ממרכיב הפיצויים כאמור בסעיף קטן (א)(א2) של הסעיף האמור, של עובד שפרש מעבודתו ביום התחילה ואילך;

(2) העברה של כספים המגיעים למוטב כאמור בסעיף קטן (א)(ב2) של הסעיף האמור, של עמית שנפטר לפני יום פרסומו של חוק זה.

13. (א) בסעיף זה –

"גיל הזכאות" – כהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(1) לחוק זה;

"מענק פטור" – כהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה.

(ב) הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה, יחולו על מי שהגיע לגיל הזכאות ביום התחילה ואילך; על מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום התחילה יחולו הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה כנוסחו ערב יום התחילה וההגדרה "מענק פטור".

(ג) קיבל אדם לפני יום התחילה מענק פטור שהיה מובא בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, ואותו אדם טרם הגיע לגיל הזכאות ערב היום האמור, יחולו עליו הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה, אלא אם כן בחר, בהודעה לפקיד שומה שהגיש בתוך 90 ימים מיום שזיגוע לגיל הזכאות, כי לעניין חישוב הפחתת סכום הפטור החודשי של הקצבה יחולו עליו הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, וההגדרה "מענק פטור", הן לגבי המענק האמור והן לגבי מענקים נוספים שקיבל לפני יום התחילה או שיקבל ביום התחילה ואילך.

(ד) קיבל אדם לפני יום התחילה מענק פטור, ואותו מענק לא היה מובא בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, לא יובא המענק האמור בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה.

(ה) על אף הוראות סעיף 9א(ה) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, ניתן ליחיד פטור ממס בשל קצבה מזכה לפי הוראות סעיף 9א לפקודה, לפני יום פרסומו של חוק זה, רשאי הוא להגיש לפקיד השומה בקשה כאמור באותו סעיף, בתוך 90 ימים מיום הפרסום האמור.

(ו) על אף הוראות סעיף 23(ב2) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 11(2) לחוק זה, לגבי עמית שנפטר לפני יום פרסומו של חוק זה, תימנה התקופה האמורה באותו סעיף מיום פרסומו של חוק זה.

(ז) לעניין היוון קצבה של פורש זכאי, לפי הוראות סעיף 71(ד) לחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד–2004⁵, לא תעלה הקצבה המזכה על תקרת הקצבה המזכה, והוראות סעיף 9א(ה)2 לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, לא יחולו אלא אם כן ההיוון הוא של קצבה המגיעה לאחר גיל הזכאות; בסעיף קטן זה, "קצבה מזכה" ו"תקרת הקצבה המזכה" – כהגדרתן בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(1)ג לחוק זה.

(ח) כל עוד לא הותקנו תקנות לפי סעיפים 21 ו-22 לחוק הפיקוח על קופות גמל, יראו לעניין פסקה (1) בהגדרה "תשלומים פטורים" שבסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(1) לחוק זה, את תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד–1964⁶, כאילו הותקנו מכוח סעיפים 21 ו-22 האמורים.

יובל שטייניץ
שר האוצר

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

ראובן ריבלין
יושב ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

⁵ ס"ח התשס"ד, עמ' 70.

⁶ ק"ת התשכ"ד, עמ' 1320.